

Biblije« otkriva nam kako je »svaki nadahnuti tekst dio živa konteksta« i da se »rast objave odvijao ritmom povijesti«; to su dva važna principa za razumijevanje tekstova Pisama. Riječ Božja, prije no što je konačno bila zapisana, bila je »vjkovima slušana, vjerovana, promišljena, zapisivana«.

U samom tekstu brojne zvjezdice upućuju na druga mjesta da možemo steći ispravno značenje pojedine natuknice. U tom nam pomaže i na kraju svake natuknice upućivanje na slične teme koje nam pomažu da produbimo glavnu temu.

Na kraju su dodana dva veoma korisna kazala. Kazalo I zaista je kao neka »vrata Biblije« i sadrži popis jedinica obrađenih u Rječniku te uputne i dopunske natuknice. Kazalo II mali je sažetak biblijske teologije.

RBT zaista se ne može ni sa stručne strane ni s tehničke obradbe ništa prigovoriti. Možda bismo priželikivali na mjestima malo opširniji prikaz, više jasnoće i preciznosti. Autore je vodila misao da budu što je moguće koncizniji u izražavanju ne zalazeći u složene biblijske rasprave koje bi unijele samo zabune među čitaocima kojima je RBT namijenjen.

RBT nije knjiga kao neka druga biblijska knjiga koja se može pročitati nadušak i zatim odložiti. RBT se i ne može najednom pročitati. Njega treba trajno studirati, produbljivati i meditirati. On nam pomaže razumjeti Pisma, shvatiti onaj *sensus humanus* Pisma — »što su hagiografi stvarno htjeli reći«, i *sensus divinus* Pisma — »što je Bog htio njihovim riječima otkriti« (DV).

Biblijska riječ koja već u sebi ima jednu temu, svoju povijest i svoju trajnu vrijednost, često je osiromašena, oslabljena i čak iskrivljena u našem svakidašnjem rječniku, u našem propovijedanju, pa i u našem teologiziranju. Često je promatramo pod uskim vidom, nonaičešće intelektualističkim, i tako biblijska riječ postaje hladno, mrtvo slovo koje mi ništa ne kaže za moj današnji život, ne rješava moje goruće probleme, već je slovo koje ubija. Čitanje, studiranje i meditiranje RBT korigirat će, »kri-

stijanizirati« i obogatiti naše teološke pojmove da postanu zaista glasnici naše velike nade, posrednici i objavitelji božanske stvarnosti, da postanu zaista biblijski pojmovi. I nećemo se tada gubiti u fraziranju koje »pretvara ljudsku riječ u ispraznost, osjećanja u kalupe, mišli u glupe sheme« (M. Krleža).

Rečeno je: »Dovoljna je samo jedina riječ da se čitav svijet podigne i da se čitav svijet izmiri.« Ta je riječ izrečena u Pismu i mi je moramo samo ponoviti današnjem čovjeku, ali sa svom njezinom težinom, bogatstvom i snagom koju u sebi ima.

C. T.

S BIBLIJOM KROZ MISU. Preveo i obradio A. Rebić, Zagreb 1970, izd. Kršćanska sadašnjost, biblioteka »Riječ« 4.

Crkva je zajednica tijela Kristova i zajednica Riječi. Tijelo i Riječ dva su načina kako »Tijelo Kristovo«, Utjelovljena Riječ k nama dolazi i postaje naš »kruh«. I govorimo da je Gospodin Crkvi svojoj prostro dva stola: stol Riječi i stol Tijela Gospodnjeg, da se s obadva stola hranimo. Obadva stola: služba riječi i euharistijska služba, prožeta su i protkana Biblijom. Knjiga »*S Biblijom kroz misu*« želi nas upoznati s bogatim biblijskim tekstovima i pokazati nam dubinu i pozadinu naših liturgijskih molitava, pokreta i znakova koji nam se često pričinjaju, zbog nepoznavanja biblijske perspektive, odviše uhodani, gotovo ukočeni.

Knjiga je podijeljena na tri dijela. Prvi dio (*Služba riječi*) osvjetljuje biblijskim tekstovima znakove i molitve ovog dijela mise. Poklike i dijaloge Crkva je preuzela od starozavjetnog Božjeg naroda kojima je on pozdravljao Jahvu i dala im novo, puno značenje. Crkva na svom hodočasničkom putu u susret Kristu istim poklicima kliče Kristu, — Pokajnički čin je temeljni osjećaj Starog saveza koji izvire iz svijesti naše grešnosti pred Bogom i koji mo-

ra i u nama probuditi iskreno ka-
janje i žaljenje grijeha. — I zaziv
»Gospodine, smiluj se«, često tako
hladan, bez života, besmislen, mora
zadobiti svu onu snagu i bogatstvo
kad ga promotrimo u svjetlu Bibli-
je kao vapaj čovjeka ubogog i bi-
jednog koji vapi Gospodinu za po-
moć, i koji opet u Novom savezu
dobiva novi prizvuk i sadržaj: kao
vapaj Kristu, ali ne toliko da ga
molimo za milosrđe i pomaganje u
vremenitim dobrima već kao vapaj
Kristu Otkupitelju i Spasitelju da
ostvari svoje mesijansko kraljev-
stvo.

I hvalospjev »Slava«, osvjetljen bi-
blijskim tekstovima, otkriva nam se
u svojoj veličini i bogatstvu kao
jutarnja pjesma uskrslog jutra, kao
uskrsni himan. Ovaj nam postavlja
zahtjev da slava Božja postane za-
ista motiv svega našeg bogoštovlja,
svake naše molitve, cijelog našeg
života i da tako postanemo zaista
predmet ljubavi Božje kao i njegov
Jedinorođenac i dionici božanskog
mira i života. Ona mora u nama o-
stvariti istinsko bratstvo u Kristu
koji nas povezuje s Ocem nebeskim,
njegovim i našim Ocem. To mora
biti i ispovijed naše vjere u Isusa
Krista koji je naš posrednik, koji
nas je otkupio i koji sjedi sada s
desne Oca, u Isusa koji je prvi čov-
jek, ali i pravi Bog, Svet, Gospo-
din, Svevišnji, Otac. I sve u Duhu
Svetom koji je Duh slave.

I služba riječi, čitanja i homilija,
postaje nam razumljivija i bliža ka-
da se upoznamo s povijesnim raz-
vojem obreda u sinagogama koji o-
braćenici iz židovstva nastavljaju i
razvijaju u kršćanskim zajednicama
i predaju Crkvi Božjoj.

Drugi dio (*Euharistijska služba*)
otkriva nam koliko je utkano biblij-
skih tekstova iz SZ i NZ u ovaj sve-
čani dio mise. U svjetlu ovih teks-
tova bolje razumijemo smisao rije-
či i znakova u prikazanju, smisao
memorijala — spomen—čina, što
ne označuje samo sjećanje na »do-
vršenu i proteklu prošlost« već i sa-
dašnjost koja se pred nama odi-
grava i koja nas sili da »trajno pri-
mijenimo u svom životu posvetitelj-
sku vrijednost Isusove žrtve«. I smi-
sao i važnost euharistijskih molita-

va u njezinim dijelovima postaju
nam razumljiviji i bliži našem ži-
votu ako ih promatramo kroz spektar
biblijskih tekstova. Posebno bogat-
stvo i snagu imaju hvalospjevi
»Svet« i »Jaganjac Božji«.

Treći dio (*Biblijska skica Euhar-
istijskih molitava*) otkriva nam ko-
liko su se ovdje u ovom najvažni-
jem dijelu mise biblijska misao i
rječnik isprepleli s molitvama i
kretanjama, te možemo reći da je
ovdje zaista biblijski rječnik.

I *Bilješke* na kraju knjige osvjet-
lit će mnoge pojedinosti i pomoći
dubljem razumijevanju liturgije mi-
se.

Ova je knjiga zaista vrijedan prig-
log našoj liturgijskoj obnovi. Isti-
na, svako ljudsko djelo krije u se-
bi nedostatke. Izostao je naslov
francuskog originala te ne znamo
dokle je originalno djelo, a gdje po-
činje prijevod.* Kako je prikaz ve-
oma zgusnut, priželjkivali bismo
jedan kratki uvod koji bi dao najpo-
trebnije upute kako bismo se mo-
gli najkorisnije služiti ovim djelom.
Knjiga je pregledna. Ipak posebno
u drugom dijelu kao da ta pregled-
nost manjka. Kao da su neka po-
glavlja izmiješana, a neka nisu gra-
fički jasno naznačena. Ima i tehnič-
kih pogrešaka, posebno kod nekih
citacija (str. 35). No sve su to ma-
li nedostaci s obzirom na bogati sa-
držaj koji nam pruža knjiga. Zato
je knjiga potrebna svećenicima da
upoznaju često skriveno bogatstvo
znakova, pokreta i molitava u mi-
si. Potrebno je svima koji žele sa
što više koristi sudjelovati kod sve-
te žrtve. Jer iz ove knjige jasno
nam iskrsava isitna da se »Božji
narod ujedinjuje u prvom redu po-
moću riječi života Boga« i da od nje
živi.

C. T.

* Omaškom je izostala slijedeća napome-
na: Ovo je adaptirani prijevod dvaju sveza-
ka iz serije L' ÉVANGILE (Bible et Messe
Nro 52, Paris 1963, i Nro 77, Paris 1970)
koju izdaje LIGUE CATHOLIQUE DE L'É-
VANGILE. Prijevod i obradu dopustio je
direktor Lige P. F. M. Du Buit.